

ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ МІННОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

¹Національний транспортний університет

²Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління

Анотація

Війна ставить перед суспільством ряд нових завдань, які потребують детального вивчення та невідкладного вирішення. Цей процес має бути забезпечений за допомогою кваліфікованих фахівців. Серед найбільш актуальних проблем сьогодні, які стоять на порядку денному: введення в навчальний процес уроків мінної безпеки. Це непросте завдання, що супроводжується низкою проблем. Серед основних викликів: необхідність в легкій та доступній формі розповісти про досить складне; підібрати цікаві форми донесення інформації для молодших школярів; необхідність залучення додаткових фахівців.

На сьогодні є достатньою кількістю представників ДСНС, які можуть відвідати школу і розповісти студентам про мінну безпеку. Такі заняття вже стали звичним явищем. Але, крім того, викладачі й самі мають використовувати цю тему в навчально-виховному процесі. Найперше, це стосується викладачів, які викладають основи безпеки людини. Тож це питання потребує детального вивчення, тому ми й піднімаємо його в своїй роботі.

Ключові слова: мінна безпека, техногенна безпека, основи безпеки людини, війна, студенти, ДСНС, безпека життєдіяльності.

Abstract

The war poses a number of new challenges to society that require detailed study and urgent solution. This process should be ensured with the help of qualified specialists. Among the most pressing issues on the agenda today is the introduction of mine safety lessons into the educational process. This is not an easy task, which is accompanied by a number of problems. The main challenges include: the need to explain something quite complex in an easy and accessible way; finding interesting forms of information for younger students; and the need to involve additional specialists.

Today, there is a sufficient number of SES representatives who can visit schools and tell students about mine safety. Such lessons have already become commonplace. But, in addition, teachers themselves should use this topic in the educational process. First of all, this applies to teachers who teach the basics of human safety. Therefore, this issue requires detailed study, which is why we raise it in our work.

Keywords: mine safety, technogenic safety, basics of human safety, war, students, SES, life safety.

Держава реагує на таку потребу часу, як доведення до студентів інформації про мінну небезпеку в умовах воєнного часу, що дозволяє попередити негативні наслідки та трагедії, які були зафіксовані після повномасштабного вторгнення.

Україна увійшла до переліку країн, найбільш забруднених мінами. Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні підтвердила, що міни та вибухонебезпечні предмети спричинили 75 жертв серед студентів у за перший рік повномасштабної війни (рис.1). Тож мінна безпека стала новим предметом для вивчення у сучасних навчальних закладах України [1]. Адаже на територіях, які перебували під окупацією, досі знаходять вибухонебезпечні предмети. Таким чином просвіта в сфері мінної безпеки для студентів є надзвичайно актуальною.

Над теоретичним осмисленням проблеми вивчення методики викладання мінної безпеки в освітніх закладах працювали ще не так багато фахівців. Однак вже є ряд напрацювань – Інтернет-сайтів, посібників, брошур, які допомагають учителям пізнати досвід і розробити власні підходи до викладання цієї теми учням. Значну роботу в цьому напрямку проводить Міністерство освіти і науки України, Інститут масової інформації, Unicef [5].

Рис. 1. Вибухонебезпечні предмети

Можемо виокремити кілька ключових аспектів та проблем, з якими може зіткнутися вчитель у процесі підготовки уроків мінної безпеки [2]:

1. Недостатнє інформування. Студенти та викладачі можуть не мати достатньої інформації про небезпеку мін і способи її уникнення.

2. Навчальні програми. Необхідно інтегрувати теми мінної безпеки в навчальний процес, що може потребувати розробки спеціальних програм.

3. Відсутність ресурсів. Школи можуть не мати достатньо фінансування для проведення навчань або закупівлі матеріалів.

4. Психологічний аспект. Діти можуть переживати стрес або страх через інформацію про міни, що може вплинути на їхнє навчання.

5. Співпраця з громадами. Важливо налагодити співпрацю з місцевими організаціями, які займаються питаннями безпеки, для отримання підтримки та ресурсів.

6. Тренінги для викладачів. Викладачі потребують спеціальних тренінгів, щоб правильно передавати знання та реагувати на ситуації, пов'язані з мінною небезпекою.

Рішення цих проблем можуть бути знайдені в розробці чітких стратегій навчання, проведенні регулярних тренінгів і залученні фахівців для підвищення обізнаності.

Розглянемо детальніше ті завдання, які стоять перед вчителем щодо викладання мінної безпеки в школі. Цей процес має свої особливості, які важливо враховувати для ефективного навчання студентів [4]. Наведемо кілька ключових аспектів:

1. Адаптація матеріалів. Інформація повинна бути подана у зрозумілій та доступній формі для різних вікових груп. Використання ілюстрацій, відео та інтерактивних матеріалів може зробити навчання більш цікавим, а інформацію більш доступною.

2. Практичні заняття. Важливим є включення в програму практичних тренінгів, де студенти можуть вчитися розпізнавати небезпечні предмети і правильно реагувати на них.

3. Емоційна підтримка. Обговорення теми мінної небезпеки може викликати страх у студентів. Важливо створити безпечне середовище, де студенти можуть відкрито висловлювати свої переживання.

4. Співпраця з експертами. Залучення фахівців з питань безпеки, які можуть надати корисні знання та практичні поради, значно підвищує ефективність навчання.

5. Інтеграція в навчальну програму. Мінну безпеку можна інтегрувати в предмети, такі як основи безпеки людини, екологія або суспільствознавство, щоб підкреслити її важливість. Можна робити вкраплення цієї теми й в інші заняття, більш віддалені від неї - математику, українську мову та літературу тощо.

6. Регулярні оновлення. Теми та методики викладання повинні регулярно оновлюватися відповідно до нових досліджень і змін у безпековій ситуації в регіоні.

7. Залучення батьків. Інформування батьків про важливість навчання мінної безпеки може допомогти створити загальне розуміння та підтримку в родині.

8. Оцінка знань. Проведення тестів або інтерактивних вправ на закріплення знань про мінну безпеку може допомогти оцінити ефективність навчання.

Пропонуємо декілька цікавих форм для викладання теми мінної безпеки в школі:

Інтерактивні ігри. Варто використовувати ігри, такі як "Міни в полі", де студенти вчаться розпізнавати небезпечні предмети та обирати безпечні маршрути. Це може бути як настільна гра, так і онлайн-версія.

Рольові ігри. Проведення рольових ігор, де студенти втілюють різні сценарії, пов'язані з мінною безпекою, допоможе їм практично застосувати знання в умовах, наближених до реальних.

Творчі проєкти: Варто запропонувати учням створити плакати, відеоролики або презентації на тему мінної безпеки. Це сприятиме творчому підходу та глибшому розумінню теми.

Воркшопи. Успіхом будуть користуватися майстер-класи за участю експертів, які поділяться практичними навичками, як правильно діяти у випадку виявлення підозрілого предмета.

Квест. Студентам завжди сподобається квест, в якому вони повинні виконувати завдання, пов'язані з мінною безпекою, проходячи різні станції. Це додасть елементи гри та змагання.

Анімаційні фільми. Доречним буде і перегляд анімаційних фільмів на тему мінної безпеки, що може зробити навчання більш доступним і зрозумілим.

Обговорення у малих групах. Викладачі з успіхом проводять заняття у форматі обговорення, де студенти можуть ділитися своїми думками і запитаннями, а також розглядати конкретні випадки.

Виставки та стенди. Доречними будуть створені інформаційні стенди або виставки, де студенти можуть ознайомитися з матеріалами про мінну безпеку, важливі факти та поради.

Мобільні додатки. Варто використовувати спеціалізовані додатки або онлайн-ресурси, які містять ігри та навчальні матеріали з мінної безпеки.

Спільні проєкти з батьками. Користуються популярність в студентів спільні заходи, де батьки можуть разом з дітьми вивчати тему мінної безпеки, наприклад, сімейний день знань.

Ці форми навчання не лише підвищують обізнаність студентів про мінну безпеку, але й зробляють процес навчання цікавим та захоплюючим.

Отже, має бути забезпечено комплексний підхід, який врахує всі ризики та можливості викладання такої дуже актуальної в наш час теми як мінна безпека в школі. Такий виражений підхід сприятиме формуванню у студентів свідомого і відповідального ставлення до їх особистої безпеки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Безпечне освітнє середовище в умовах воєнного стану: на що звернути увагу директору школи. [Електронний ресурс]. Режим доступу - <https://sqe.gov.ua/bezpechne-osvitnie-seredovishhe-v-umovakh/>
2. На варті мінної просвіти студентів та молоді. Як в Україні формують культуру безпеки. [Електронний ресурс]. Режим доступу - https://www.pravda.com.ua/cdn/graphics/2024/minna_prosvita/
3. Пам'ятай про мінну безпеку! Правила поведінки, які можуть вберегти життя. ВІДЕО. [Електронний ресурс]. Режим доступу - <https://koda.gov.ua/pamyataj-pro-minnu-bezpeku-pravyla-povedinky-yaki-mozhut-vberegty-zhyttva-video/>
4. Заняття з мінної безпеки та інше. Як має змінитися освіта під час війни. [Електронний ресурс]. Режим доступу - <https://life.nv.ua/ukr/socium/yak-maye-zminitisya-osvita-pid-chas-viyini-rozpovidayut-krashcht-vchiteli-ukrajini-50421000.html>
5. Як навчати студентів мінної безпеки: новий онлайн-курс для викладачів, рятувальників та поліцейських. [Електронний ресурс]. Режим доступу - <https://mon.gov.ua/news/yak-navchati-ditey-minnoi-bezpeki-noviy-onlayn-kurs-dlya-vchiteliv-ryatuvvalnikov-ta-politseyskikh>

Бондарчук Дарина – здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, Національний транспортний університет, м. Київ

Дрогоман Іван – магістр, Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління, м. Київ

Олива Віталій – магістр, Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління, м. Київ

Науковий керівник: **Маркіна Людмила** – доктор технічних наук, професор, професор кафедри екологічного аудиту та технологій захисту довкілля, Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління, м. Київ, e-mail: olegvvvv@gmail.com

Daryna Bondarchuk – student, National Transport University, Kyiv

Ivan Drohoman – magister, State Ecological Academy of Postgraduate Education and Management, Kyiv

Vitaliy Olyva – magister, State Ecological Academy of Postgraduate Education and Management, Kyiv

Academic supervisor: **Lyudmyla Markina** – Ph.D. (Doctor of Technical Sciences), professor, professor of the Department of environmental audit and environmental protection technologies, State Ecological Academy of Postgraduate Education and Management, Kyiv, e-mail: olegvvv@gmail.com